

Agrární sektor včera,dnes a zítra....

Dušan Vaněk

ředitel VÚZE Praha

Kdokoliv, kdo se chce vyjadřovat k „ekonomice agrárního prostředí“ ČR, by měl mít v zorném poli jakousi vývojovou řadu politických rozhodnutí zásadního významu, neboť ta determinovala úspěch či neúspěch agrárního snažení našeho národa. Ve dnech, kdy stojíme na prahu společného evropského prostoru se přímo nabízí otázka: dobře, historie poválečných pětiletok je pryč, rozmach zemědělské výroby konce socialistického bloku rovněž, ale jak jsme my Češi naložili s novými možnostmi po tzv. „sametové revoluci“, jak jsme ocenili úlohu venkova v nově nabyté demokracii, jaká je dnes „ekonomika“ agrárního venkova?

Odpověď na tento okruh dotazů není snadná a jsem zvědav, jak historici vyloží složitost těch nelehkých 15 let, kdy venkov a agrární sektor jako celek sehrál klíčovou roli vyvažujícího článku národního smíru, kdy změny vedly k drastickému propadu „finanční síly“ zemědělského venkova, masivnímu zeštíhlení zaměstnanosti v tomto tradičním oboru lidské činnosti, ke změnám makroekonomickým, jakož i detailním...

Ne zcela vše je však nutno hodnotit negativně, je řada aspektů s pozitivním nábojem, ať je to mimořádný a dlouhodobý růst produktivity práce, častý progresivní management či snaha mnohých po vyvážené produkci a péči o krajinu, vyjádřená častou frází o multifunkčnosti zemědělství. Jedno je však mimo diskusi, český a moravský venkov se do určité míry změnil a stále se mění. Hovoří se o trvalém rozvoji zemědělství, hovoří se o trvalém rozvoji venkova. Je to však rozvoj, co v posledních letech lze vysledovat ve venkovských oblastech? Osobně se domnívám, že slovo „změna“ je výstižnější. Jde nyní o to, aby proklamovaný rozvoj opravdu nastal a byl opravdu trvalého charakteru. Máme k tomu nyní opravdu jedinečnou příležitost.

Ano, Evropa kráčí v rámci SZP k environmentálním a sociálním pilířům, které venkovu zaručí trvalý rozvoj. I pro naše zemědělství je to jasný signál, kde jsou očekávatelné finanční zdroje, jak uzpůsobit své manažerské projekty, chcete-li jak dál orientovat své snažení a práci. Pro nás, kteří jsme nerozlučně spjati s chovem skotu či přežvýkavců obecně nastává bezpochyby dobrá doba, zejména pro ty hospodáře, kteří působí v oblastech méně příhodných. Nutno však jedním dechem dodat, že víme, že ne celá rozloha zemědělského půdního fondu ČR je dislokována v oblastech LFA a pro hospodáře v klasických provýrobně orientovaných oblastech je nezbytné vytvořit rámec k zajištění jejich konkurenceschopnosti v podmínkách společného trhu. Stát, resp. rezortní ministerstvo má určité možnosti, nicméně je právě a zejména na

zemědělcích samotných, jak dokáží zúročit svou erudici a um a v tomto konkurenčním boji obstát.

Není to dávno, co pan komisař Franz Fischler glosoval aktuální vývoj SZP a jasně upozornil na nedobrý trend stran stále se snižujícího rozměru zemědělského rozpočtu EU.

Je zřejmé, že v kontextu celkové hospodářské situace sjednocené Evropy vystupují do popředí další témata a rozpočtový rámec agrárních výdajů do roku 2013 je toho důkazem. Zatímco ještě v roce 1993 bylo vydáváno 0,61% hrubého domácího produktu EU na agrární politiku, v současnosti je to 0,43% a v roce 2013 již pouze 0,33%! Je jistě útechou našich zemědělců, že přísun finančních podpor má prorůstový charakter, ač nedosahuje úrovně vyspělých západoevropských ekonomik.

Není smysluplné v úvodníku rozebírat souhrnný zemědělský účet posledních let. Byla to obtížná doba umocněná sérií přírodních katastrof nevídaného rozsahu v moderních dějinách státu. Všichni, kdo se pohybují na scéně agrárně-zpracovatelského komplexu, jak se dříve s oblibou říkalo, si uvědomili limitující sílu klimatických aspektů a klíčovou úlohu vody v kontextu agrárního venkova i celé společnosti. I proto je Koncepce agrární politiky ČR opřena o dominantní osu ZEMĚDĚLSKÁ KRAJINA-VODA-BIODIVERZITA...

Dovolte mi závěrem vyslovit přesvědčení, že byť se produkce zemědělství v roce 2003 meziročně snížila reálně o 5,4%, z toho rostlinná značnou měrou a nadále pokračoval odliv zaměstnanců (o 5,7%), tak po překonání prvotních a očekávatelných obtíží v novém prostředí společného trhu se naši zemědělci adekvátně prosadí v rámci tvrdého, ale korektního konkurenčního prostředí, ale nejen to, že naše společnost (být) dodatečně ocení jejich obtížnou a nezastupitelnou roli...